

Rop stoletja

Resnica o izbrisu delničarjev Nove KBM

DR. PETER GLAVIČ

Kmalu po izbrisu delnic NKBM je bila decembra 2013 ustanovljena Civilna iniciativa izbranih **malih delničarjev** NKBM, ki je temeljito analizirala vse dogajanje pred izbrisom in po njem. Z našim delom želimo seznaniti sto tisoč ogoljufanih delničarjev. Sestali smo se z direktorjem Združenja bank Slovenije, vodstvom Banke Slovenije, predsednikom državnega zbora, problematiko smo predstavili tudi na posvetovanju v organizaciji državnega sveta. S predsednico vlade in ministrom za finance smo bili v pisnih stikih, vendar se nismo sestali, ker so trdili, da delajo po navodilih Evropske komisije (beri: lobijev). Zato smo skupaj z Vseslovenskim združenjem **malih delničarjev (VZMD)** pisali o naših ugotovitvah predsedniku Evropske komisije Joseju Manuelu Barrosu, vendar v več kot treh mesecih nismo dobili odgovora, čeprav so bile vmes volitve v Evropski parlament. Pisali smo takratnim evropskim poslancem, prejem pisma sta potrdila Lojze Peterle in Milan Zver, vendar tudi tu kake pomoči volivcem očitno ni bilo. Zato smo z **VZMD** vložili na ustavno sodišče pobudo za oceno ustavnosti zakona o bančništvu, ki je izbris omogočil (pobudi se še lahko brez stroškov priključite – glejte spletno stran **VZMD**). Državnemu zboru smo posredovali predlog o ustanovitvi preiskovalne komisije in izbrisu spornih členov zakona.

Stresni testi in napake

V letu 2013 je država najprej drugim delničarjem NKBM v nasprotju s pogodbo (Prospektom) prepovedala dokapitalizacijo banke in jih nato z dodatno izdajo velikega števila delnic iztislila iz

lastništva. Potem jim je z novelo Zakona o bančništvu podržavila premoženje v banki. Tako si je decembra lani prisvojila sredstva lastnikov NKBM: 592 mio. € (milijonov evrov) kapitala, 983 mio. € rezervacij in 5900 mio. € zavarovanj (pomemben del bodočih dobičkov Družbe za upravljanje terjatev bank, DUTB) z izgovorom, da je bila banka pred stečajem. To ni bilo res. Za ocenjevanje bank so merodajni Mednarodni računovodski standardi (MRS), na kar je večkrat opozoril direktor Združenja bank Slovenije dr. France Arhar. NKBM je bila po MRS večkrat revidirana, nazadnje je njeno poslovanje v letu 2012 poleg rednih revizorjev za 2,5 mio. € pregledala tudi revizijska hiša Ovington, ERC.

NKBM je po revidiranem poročilu v letu 2012 imela 70 mio. € dobička pred oblikovanjem oslabitev in rezervacij, ki so do takrat brez zavarovanj kumulativno znašale 759 mio. €. Pokritje slabih kreditov je bilo v NKBM bistveno boljše kot v NLB, Abanki in bankah v tuji lasti. Delež slabih kreditov je bil v NKBM nižji kot v NLB in Abanki. Razmerje med krediti in depoziti je bilo izravnano in nižje kot v NLB in Abanki. Več kot polovica premoženja, s katerim bi lahko pridobila financiranje ECB (400 mio. €), je bila prosta. Vrednost zavarovanj je bila znižana za 570 mio. €, medtem ko so bruto krediti padli za le 230 mio. €. NKBM je torej oblikovala ogromno rezervacij, imela je nadpovprečno oslabiljene primerljive kredite z nadpovprečno visokim zavarovanjem.

Po tej metodologiji je bila 30. 9. 2013 kapitalska ustreznost NKBM 8,4 odstotka, kar je bilo v krizi zelo dobro. Dne 17. 12. 2013 je po

podatkih Banke Slovenije kapital NKBM znašal 143,2 mio. €, odpisi in rezervacije so dosegli 983 mio. € in zavarovanja okoli 5900 mio. €. NKBM je za "slabe terjatve" (in zavarovanja zanje) dobila od DUTB obveznice v višini 388 mio. €. Če upoštevamo še 61 mio. € dobička iz tekočega leta, so tega dne znašala sredstva lastnikov (brez rezervacij in zavarovanj) okoli 592 mio. €.

Stresni testi so pokazali, da bi v primeru neugodnega scenarija z enoodstotno verjetnostjo uresničenja lahko v obdobju 2013–2015 nastala bodoča, domnevna izguba 1947 mio. € – seveda je bila verjetnost (gotovost), da se to ne bo zgodilo, 99 odstotkov! Ker je bila absorpcijska sposobnost NKBM ocenjena na 892 mio. €, naj bi na koncu leta 2015 v primeru črne scenarija morebitna nepokrita neto izguba pri izbranih predpostavkah znašala 1055 mio. €. To domnevno izgubo je Banka Slovenije z manipulacijo spremenila v kruto fizično realnost. Na osnovi rezultatov stresnih testov, pregleda kakovosti sredstev in vrednotenja nepremičnin je Banka Slovenije izdala Odločbo o izrednih ukrepih.

Že v dobrem mesecu po izdaji Odločbe ter izbrisu delnic in obveznic se je pokazalo, da so bile predpostavke stresnih testov napačne in s tem ocene o možni nepokriti izgubi v višini 1055 mio. € (z enoodstotno verjetnostjo) nerealne. Npr. za leto 2013 je bil padec BDP v neugodnem scenariju ocenjen na –3,1 odstotka, dejansko je bil –1,1 odstotka; letos naj bi bil padec BDP –3,8 odstotka, državni Urad za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) napoveduje rast +0,5 odstotka, Evropska komisija celo 0,8 odstotka! V obdobju 2013–2015 naj bi bil skupni padec

BDP kar -9,5 odstotka, padec zasebne potrošnje pa celo -18 odstotkov; Evropska komisija nam je letos za obdobje 2013–2015 napovedala rast BDP za 1,1 odstotka in padec zasebne potrošnje le -1,4 odstotka. Ocenjevati bodoče izgube je tvegano početje, na osnovi enoodstotne verjetnosti morebitnih bodočih izgub razlastniti četrtino prebivalstva pa je nestrokovno, zavržno, ekonomsko nespametno in nedržavotvorno dejanje. Ali bo država zaradi dokazano nerealnih ocen sedaj vrnila premoženje oropanim delničarjem in imetnikom podrejenih obveznic? To mora narediti iz pravnih, ekonomskih, političnih in etičnih razlogov.

Poučen primer Letrike

Vrednost slabih terjatev je država ob prenosu na DUTB umetno močno znižala tako, da so jih po navodilih medresorske komisije in usklajevalnega odbora ocenjevali v nasprotju z MRS. Metodologija ocenjevanja slabih terjatev bank ni bila določena v Zakonu o ukrepih RS za krepitev stabilnosti bank (ZUKSB). Zunanji ocenjevalci se niso držali niti metodologije MRS niti modela in elementov iz Uredbe o izvajanju ZUKSB, ki jo je izdala vlada. Za vsako preneseno terjatev so iz NKBM dodatno odtujili še skoraj dvakratnik zavarovanj. DUTB je tako od NKBM prevzela 1033 mio. € terjatev in obveznic ter okoli 1900 mio. € zavarovanj. Dala je 388 mio. € poplačila v svojih obveznicah in s tem NKBM povzročila (brez zavarovanj) izgubo v višini 641 mio. €. S tem je izguba NKBM za leto 2013 znašala namesto 90 mio. € ogromnih 685 mio. €. Neverjetne, fiktivne bodoče izgube do leta 2015 so bile na ta način spremenjene v dejanske in objavljene kot že realizirane izgube (virtualni stečaj). To je priznal guverner Banke Slovenije: "Banke so zdaj dokapitalizirane po najbolj strašnih obremenitvenih testih vsaj do konca 2015."

Poučen je primer delnic Letrike v zastavi: delnica je bila prenesena na DUTB po 10,5 evra, ko je bila na trgu vredna 31, tri tedne po tem prenosu pa celo 42 evrov; prodane so bile junija 2014 po 67,1 evra! Banka in delničarji so bili oškodovani za 10 mio. € – kredit bi bil s

prodajo delnic lahko 200-odstotno poplačan. Takih in podobnih primerov je v NKBM veliko. Skupinske oslabitve kreditov so bile konec leta 2013 v primerjavi s koncem leta 2012 pri bonitetnem razredu A za 287 mio. € nižje, pri B za 481 mio. € nižje, pri C za 162 mio. € nižje, pri D in E pa so se povečale za 14 mio. €. Ključni so bili torej prenosi dobrih terjatev z zavarovanji (s podjetji, z nepremičninami) vred, ne prenosi slabih terjatev. Prenesena podjetja so večinoma redno odplačevala svoje obveznosti do banke. DUTB in država bosta z odplačilom kreditov in prodajo zavarovanj očitno dobro zaslužili.

Revizijski hiši Deloitte in Ernst & Young sta vzporedno z obremenitvenimi preizkusi delali pregled kakovosti sredstev. Namesto dolgoročne ekonomske vrednosti iz ZUKSB (točka 5 v 4. odst. 11. čl.) so uporabljali likvidacijsko vrednost. Izračunana "bančna luknja", ki jo je Banka Slovenije ocenila na 1.400 mio. €, je 18. 12. 2013 znašala -2700 mio. €, toda za Bruselj je bila prenizka in treba jo je bilo podvojiti na -5.800 mio. €. S tem je bilo izničenih zgoraj omenjenih 592 mio. € sredstev lastnikov delnic (brez rezervacij in zavarovanj) in 64 mio. € sredstev lastnikov podrejenih obveznic; njihov lastnik je postala država preko DUTB (597,8 mio. €). Ker sta številki enaki kot v predvideni izgubi 2013–2015, je potrjeno, da so bile dodatne slabitve po izbrisu delnic in obveznic izpeljane z namenom izničiti pozitivni kapital ter s tem zlasti sredstva imetnikov delnic in obveznic. Da končne, že objavljene virtualne izgube niso spremenili, so morali na DUTB prenesti še več dobrih podjetij in terjatev po močno znižanih cenah, v povprečju s 85-odstotnim diskontom.

Pa Avstrija?

Država se pri tem izgovarja na Evropsko komisijo in na dane obljube. Kaj pa avstrijska vlada? Avstrijska banka Raiffeisen je pri 113 mio. € "zelo konservativno" ugotovljenega kapitalskega primanjkljaja v svoji slovenski podružnici v istem stresnem testu dokapitalizirala samo s 40 mio. €. Svojih delničarjev niso razlastnili, saj s tem višine kapitala ne bi spremenili, nasilna zamenjava lastnikov pa bi bila usodna za banko in državo Avstrijo. Slovenija

je vložila zahtevo za 900 mio. € državne pomoči za sistemsko banko januarja 2013, Evropska komisija jo je odobrila decembra 2013 po popolnem izničenju vseh delnic in podrejenih obveznic. Avstrija je šestkrat višjo zahtevo za nesistemsko banko Hypo-Alpe-Adria vložila 29. 6. 2013 in jo dopolnila 29. 8. 2013; Evropska komisija jo je odobrila že septembra 2013 brez zahteve za kakršenkoli odpis ali pretvorbo podrejenih obveznic, kaj šele za njihov popolni odpis. Evropska komisija torej s Slovenijo ne ravna kot z enakopravno članico EU, čeprav Sloveniji ni posodila nobenih sredstev za sanacijo bank. In naša vlada se tem dvojnemu merilu ni znala upreti!

29. 4. 2014 je Evropski bančni organ (EBA) objavil splošno metodologijo in scenarij za letošnje stresne teste 130 bank v državah EU. Samo štiri mesece po izničenju delnic NKBM so EK, ECB in EBA bistveno spremenile napovedi gospodarskih gibanj 2013–2015 za Slovenijo, npr. pri BDP od padca -9,5 na -3,3 odstotka v neugodnem primeru, pri zasebni potrošnji od -18,0 na -1,4 odstotka, znižanje brezposelnosti od 10,1 na 9,8 odstotka namesto na 11,5 odstotka v osnovnem scenariju. Do leta 2015 se znajo napovedi o previsoki dokapitalizaciji še bistveno povečati. Po novi metodologiji EBA je bila torej dokapitalizacija slovenskih bank decembra lani za 1500–2000 mio. € previsoka ter razlastnjenje delničarjev in lastnikov podrejenih obveznic milo rečeno nestrokovno. Višek kapitala bi po letošnjih stresnih testih morali porabiti za vračilo delnic in podrejenih obveznic razlaščenim lastnikom poddržavljenih bank po sedanji vrednosti dejansko vplačanih sredstev.

Z izbrisom **malih delničarjev** in lastnikov podrejenih obveznic sta Evropska komisija in država dokončno uničili slovenski kapitalski trg delnic ter obveznic, podjetniških in državnih. Vzajemni in pokojninski skladi so že skoraj v celoti (2000 mio. €) na tujih trgih, kjer ustvarjajo delovna mesta, v Sloveniji jih pa zapirajo. Zakaj naši vzajemni skladi niso kupili obstoječih ali na novo izdanih delnic Mercatorja, Športnega centra Pohorje, Heliosa,

Page: 25

Reach: 41000

Country: SLOVENIA

Size: 1788 cm2

3 / 3

Letrike, Svec ter rešili sedanjih in zelo verjetnih bodočih problemov teh družb? Zakaj je hrvaški Agrokor boljši kot četrta milijona domačih malih vlagateljev, ki jim država premoženje vsakih nekaj let podržavi (Proficia Dadas, Zvona, banke) in zaplenjena podjetja proda tujcem! Delnic potem noče nihče več kupovati, vsi se jih skušajo znebiti in cene strmoglavijo.

Osnova tržnega gospodarstva sta zbiranje in vlaganje kapitala, "kreditni kapitalizem" pa hitro propade, kot dokazujejo nedavne slovenske izkušnje. Zahteve Evropske komisije o zaplembi premoženja (malih) lastnikov bank niso le kršitev prava EU, temveč tudi kršitev ustavnega načela suverenosti. Odločba Banke Slovenije ogroža finančno stabil-

nost kapitalskega trga, bančnega sistema, gospodarstva in s tem obstoj države. Razlastitev malih vlagateljev krši 33. člen Ustave RS in 1. člen Protokola h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. •

Ali bo država zaradi dokazano nerealnih ocen sedaj vrnila premoženje oropanim delničarjem in imetnikom podrejenih obveznic?

